
Meddelandeblad

Mottagare: Länsstyrelser, kommunernas
socialtjänst, Statens institutionsstyrelse

Februari 2009

Meddelandebladet behandlar en ny lag om obligatorisk registerkontroll som trädde i kraft 1 juli 2007 (lag [2007:171] om registerkontroll av personal vid sådant hem för vård eller boende som tar emot barn) samt vissa ändringar i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (2003:20) om hem för vård eller boende.

Registerkontroll av personal vid sådana hem för vård eller boende (HVB) som tar emot barn

Innehåll

Läsanvisning	1
Obligatorisk registerkontroll	2
Vilka hem omfattas av den obligatoriska registerkontrollen?	2
Vem ansvarar?	2
Vilka personer ska omfattas av registerkontroll?	2
Vilka brott omfattas?	3
Anställningsförbud	3
Sanktioner	4
Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2003:20) om hem för vård eller boende	4

Läsanvisning

Texten om obligatorisk registerkontroll är i huvudsak en sammanställning av regeringens proposition 2007/07:37 Registerkontroll av personal vid sådana hem för vård eller boende som tar emot barn.

Obligatorisk registerkontroll

Hem för vård eller boende enligt 6 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) som tar emot barn får inte anställa någon om inte kontroll gjorts av register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister och lagen (1998:620) om misstankeregister avseende honom eller henne. Detsamma skall gälla den som, utan att det innebär anställning, erbjuds uppdrag, praktiktjänstgöring eller liknande vid ett sådant hem under omständigheter liknande dem som förekommer vid en anställning inom verksamheten. (1 § lagen [2007:171] om registerkontroll av personal vid sådan hem för vård eller boende som tar emot barn)

Vilka hem omfattas av den obligatoriska registerkontrollen?

HVB som tar emot barn, dvs. personer under 18 år, är skyldiga att genomföra en registerkontroll. Denna skyldighet är inte begränsad till de HVB som enbart tar emot barn, utan omfattar även hem som tar emot familjer, dvs. både föräldrar och barn, och hem som tar emot både barn och andra vuxna än deras familjemedlemmar.

För skyldigheten att företa registerkontroll saknar det betydelse vem som är huvudman för verksamheten eller om den är tillståndspliktig eller inte. Det innebär att kommunala, landstingskommunala och privata HVB liksom de särskilda ungdomshemmen som drivs av staten, omfattas av lagens tillämpningsområde.

Vem ansvarar?

Den som ansvarar för verksamheten svarar också för att registerkontroll utförs. Det är den som erbjuds anställning som ska lämna in utdrag till den som erbjuder anställning. Det innebär att den som vill ansöka om en anställning eller liknande på ett HVB som tar emot barn kan välja att avstå från att ansöka om han eller hon inte vill lämna ett utdrag. Enligt propositionen är det lämpligt att informera om skyldigheten att lämna registerutdrag redan i utannonsering av plats eller uppdrag.

Skyldigheten för den som erbjuds anställning eller liknande att lämna utdrag gäller dock inte om den som erbjuder anställningen själv hämtar in utdrag. Det finns en möjlighet för statlig, kommunal eller landstingskommunal myndighet som beslutar om anställningar vid HVB att själva hämta in registerutdrag enligt 11 § 5 förordningen (1999:1134) om belastningsregister och 4 § 7 förordningen (1999:1135) om misstankeregister. Enskilt drivna HVB kan också inhämta registerutdrag vid beslut om anställning av personal inom bl. a. vård av barn eller ungdom enligt 21 § 2 förordningen (1999:1134) om belastningsregister och 8 § 2 förordningen (1999:1135) om misstankeregister. Registerutdrag som en myndighet eller en enskilt driven verksamhet begär enligt dessa bestämmelser är inte begränsade till att enbart omfatta vissa typer av brott (se vidare under rubriken *Vilka brott omfattas?*).

Vilka personer ska omfattas av registerkontroll?

Alla som erbjuds anställning vid HVB som tar emot barn, såväl tillsvidareanställning som tidsbegränsad anställning, omfattas. Kravet på registerkontroll gäller även om det inte är fråga om anställning, om en person ska utföra arbetsuppgifter som har anknytning till hemmets verksamhet och som inte är av tillfällig art. Det kan till exempel gälla en person som har sin anställning vid ett bemanningsföretag som anlitas av hemmet, en uppdragstagare eller personer som fullgör praktiktjänstgöring eller liknande.

Alla personalkategorier omfattas. Det krävs dock att det är fråga om ett kontinuerligt uppdrag och inte endast en tillfällig kontakt eller ett mycket kortvarigt arbete. Som ett exempel på kontinuerligt uppdrag och som därmed ska omfattas av registerkontrollen nämns i propositionen (2006/07:37) en läkare som besöker hemmet en gång i månaden. Ett exempel på en tillfällig kontakt som kan anlitas utan att registerkontroll görs kan vara om extra personal måste tillkallas på grund av icke förutsebara sjukdomsfall bland den ordinarie personalen och att det, utan denna extrapersonal, inte skulle vara möjligt att driva verksamheten under den korta tid en registerkontroll tar.

Det är endast den som erbjuds en anställning som behöver lämna ett registerutdrag, det behövs inte redan vid ansökan om anställning. Ett erbjudande om anställning kan göras under förbehåll att det inte under registerkontrollen kommer fram något som visar att personen är olämplig för den tilltänkta uppgiften. Utdraget får vara högst sex månader gammalt.

Skyldigheten att göra registerkontroll gäller inte redan anställda personer. Undantag från kravet på registerkontroll får göras för den som inom sex månader erbjuds en förnyad anställning hos samma arbetsgivare eller en förnyad möjlighet att på annat sätt delta i verksamheten anställas, anlitas eller erbjudas arbete, uppdrag, praktiktjänstgöring eller liknande utan registerkontroll (2§). Undantaget gäller under förutsättning att det gäller arbete eller uppgifter för samma arbetsgivare och att erbjudandet lämnas inom sex månader från det att den förra anställningen eller avtalet upphörde. Undantagsbestämmelsen innebär att det inte finns något krav på registerkontroll i dessa fall. Hemmet har dock möjlighet att hämta in ett registerutdrag om de önskar.

Vilka brott omfattas?

En enskild som behöver ett registerutdrag om sig själv enligt bestämmelser i lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid sådana hem för vård eller boende som tar emot barn har rätt att få ett begränsat utdrag ur registret (8a § lagen [1998:621] om misstankeregister och 9 § 4 lagen [1998:620] om belastningsregister). Vilka registeruppgifter ett sådant begränsat utdrag ska innehålla framgår av 8a § förordningen (1999:1135) om misstankeregister och 22 § fjärde stycket förordningen (1999:1134) om belastningsregister.

De brott som ett begränsat registerutdrag ska omfatta är följande: Mord, dråp, misshandel, grov misshandel, människorov, människohandel, olaga frihetsberövande, olaga tvång, grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning, olaga hot, samtliga sexualbrott, rån, grovt rån, hets mot folkgrupp, olaga diskriminering, barnpornografibrott, samtliga brott enligt narkotikastrafflagen (1968:64), samtliga brott enligt lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel, brott mot lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor, grov olovlig försäljning av alkoholdrycker och narkotikasmuggling samt försök till sådant brott i den mån det är straffbart. I fråga om sexualbrott, brott mot narkotikastrafflagen och lagen om förbud mot vissa dopningsmedel ska utdraget också innehålla uppgifter om förberedelse, stämpling och underlåtenhet att avslöja brott.

Anställningsförbud

HVB får inte anställa någon om inte registerkontroll har gjorts (1 § lagen om registerkontroll). Däremot är det inte förbjudet att anställa någon som har en anteckning i något av registren. I propositionen (prop. 2006/07:37) sägs dock att regeringen förutsätter att arbetsgivare kommer att vara mycket försiktiga när det gäller att anställa personer som

har någon registeranteckning. I det sammanhanget påminns om att arbetsgivaren kan inhämta ett eget utdrag för att få ett mer fullständigt underlag för sin bedömning.

Sanktioner

Länsstyrelsen får förbjuda fortsatt verksamhet om kravet på registerkontroll inte iakttas och om denna underlåtenhet är av allvarligt slag (13 kap. 7 § socialtjänstlagen, SoL). Detta gäller dock inte de hem som Statens institutionsstyrelse enligt 6 kap 3 § SoL leder och har tillsyn över.

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2003:20) om hem för vård eller boende

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2003:20) om hem för vård eller boende har tidigare innehållit en rekommendation om att en registerkontroll bör göras inför anställning eller uppdrag vid ett hem för vård eller boende som tar emot barn och unga. Eftersom det i lagen (2007:171) om obligatorisk registerkontroll införts en skyldighet att genomföra en registerkontroll för HVB som tar emot barn har det allmänna rådet i SOSFS 2003:20 ändrats genom att ordet barn tagits bort. Däremot kvarstår rekommendationen för HVB som tar emot unga. Unga definieras i SOSFS 2003:20 som de som fyllt 18 men inte 21 år. Den som beslutar om anställning eller uppdrag behöver beakta om det kan bli aktuellt att ta emot någon mellan 18 och 21 år även om man just vid anställningstillfället inte har någon i den aktuella åldersgruppen i verksamheten.

Denna information (art nr 2009-126-39) kan laddas ner och beställas från Socialstyrelsens webbplats: www.socialstyrelsen.se/publicerat. Den kan även beställas från Socialstyrelsens kundtjänst, 120 88 Stockholm, fax 08-779 96 67.

Publicerad: www.socialstyrelsen.se, 2009